

ЕДГАР АЛЪН ПО МАСКАТА НА БАГРЕНАТА СМЪРТ

Превод от английски: Георги Славов, 1966

chitanka.info

От дълго време Багрена смърт опустошавала страната. Никога дотогава не било имало нито толкова страшна, нито толкова гибелна чума. Кръвта била нейният Аватар^[1], а нейното знамение — багреният ужас на кръвта. Остри болки, внезапно виене на свят, неудържим кръвоизлив от всички пори и небитие. Алените петна по тялото и най-вече по лицето на жертвата въплъщавали анатемата на чумата, която изтръгвала осъдения далеч от застъпничеството и милосърдието на неговите ближни. И всичко траяло само половин час: заразата, развоят и развързката на болестта.

Ала принц Просперо^[2] бил честит, неустрашим и мъдър. Когато владенията му почти обезлюдели, той призвал хиляда здрави и жизнерадостни приятели измежду рицарите и дамите на своя двор и заедно с тях се оттеглил в дълбокото уединение на едно от укрепените си абатства. Просторен и величествен чертог, изграден съобразно причудливия и все пак изискан вкус на самия принц. Яка, висока стена опасвала околоръст чертога. В стената имало железни врати. Настанили се веднаж в абатството, придворните докарали горнило и тежки чукове и занитили вратите. Решили никакви пътища да не оставят нито отвътре навън, нито отвън навътре за неочакваните пристъпи на отчаянието или на безумието, което би могло да ги обземе. Абатството снабдили с пребогат запас от провизии. С подобни предпазни мерки придворните можели вече смело да хвърлят предизвикателство на болестта. Светът, останал отвъд, трябвало вече сам да се погрижи за себе си. А в такива моменти е истинско неблагоприятие да тъгуваш или да се отдаваш на размисли. Принцът положил всички усилия нито едно удоволствие да не липсва. Имало шутове, имало импровизатори, имало танцьорки, имало музиканти, имало красавици, имало вино. И всичко това ведно с безопасността било тук, вътре. Отвън останала само Багрена смърт.

Към края на петия или шестия месец от уединението, докато отвъд стените чумата вилнеела най-освирепяла, за да развесели своите приближени, принц Просперо им устроил маскараден бал с невиждано великолепиe.

Разгулна гледка бил този маскарад. Но, първом, позволете ми да ви опиша балните зали. Седем — царствени покои. В много дворци обаче тези покои имат вид на издължена, продълговата зала, особено пък когато двете крила на вратите се плъзнат досам стените, така че от

край до край погледът почти не среща препятствие. Но тук разпределението било съвършено друго, както можело и да се очаква от пристрастието на херцога към bizarre^[3]. Залите били така неравномерно разположени, че окоето обгръщало наведнаж само една. На всеки двадесет-тридесет метра имало остър завой, а зад всеки завой — нещо различно, ново. По средата на всяка стена, отляво и отдясно, висок и тесен готически прозорец гледал към закрит проход, който следвал криволиците на самите покои. Тези прозорци били от цветни стъкла, чиито краски се менели в зависимост от тона на подредбата в залата, към която се разтваряли. Така например в най-източната преобладавало синьото — и прозорците били в яркосиньо. Във втората зала украсата, дори goblenите били в пурпур, и стъклата били пурпурни. Третата била цялата в зелено. Четвъртата била мебелирана и грейнала в оранжево... петата — в бяло... шестата — във виолетово. Седмата зала била плътно обвита, като в саван, с черни кадифени драперии, които покривали целия потон и всички стени и на тежки дипли се спускали върху килим от същата материя и в същия цвят. Единствено в тази зала багрите по прозорците не съответствували на украсата. Стъклата били алени... кървавочервени. Сред обилието от златни украшения, пръснати тук и там или повесени от тавана, в нито една от седемте зали нямало ни лампада, нито канделабър. Ни лъч светлик от лампа или от свещ в целия низ зали. Ала в ходниците, които съпровождали покоите, срещу всеки прозорец имало тежка тринога поставка с пламенееща жарава — тя хвърляла своите отблясъци през многоцветните стъкла и по такъв начин ярко озарявала залата. И рисувала безброй пъстри фантастични сенки. В най-западната — черната — зала въздействието от отблясъка на пламенеещата жарава, струящ върху черните завеси през кърваво обагрените стъкла, било до последния възможен предел кошмарно и извиквало по лицата на гостите такова изражение, че малцина от тях намирали достатъчно смелост да прекратят нейния праг.

В тази зала на западната стена висял окачен грамаден часовник от абанос. Махалото се люлеело наляво, надясно с унило, сънно, монотонно тиктакане и колчем стрелката на минутите сключела кръга край циферблата и часът трябвало да удари, от медните дробове на часовника се изтръгвал ясен, силен, дълбок и извънмерно мелодичен звън, но с такъв особен тон и удар, че при изтичането на всеки час

музикантите от оркестъра се принуждавали да спрат за момент изпълнението си и да се послушат в звъна, а валсиращите, волюневолю, прекъсвали танца и за миг у веселите гости се прокрадвал смут; и дордето напевният звън от часовника отеквал, най-лекоумните пребледнявали, а по-улегналите и по-сдържаните прокарвали длан по челата си, сякаш някой ги е изтръгнал от унеса и размислите им. Но щом заглъхнали отзвучите, весел смях пак заливал цялата компания; музикантите се споглеждали и се усмихвали като че на собствената си възбуда и безразсъдство и шепнешком се кълнели един другиму, че следващият звън от часовника в никакъв случай няма да извика у тях подобни чувства; а след това, щом изтечели шестдесетте минути (заключили в себе си три хиляди и шестстотин секунди от Времето, което лети), от часовника отново се разнасял звън и отново, както и преди, настъпвал смут, потръпване и промишления.

Но вън от всичко това пиршеството било весело и пищно. Вкусовете на принца били особени. Имал той око за багрите, за тяхното въздействие. Не признавал обикновената *decora*^[4]. Дръзки и пламенни били кроежите му, замислите му заслепявали със своя варварски блясък. Някои дори го мислели за луд. Но привържениците му знаели, че не е. Трябвало да го чуете, да го видите, да го пипнете, *да се уверите*, че наистина не е такъв.

Той се разпоредил как да наредят седемте зали по случай големия *fête*^[5]; неговият вкус подсказал кой с каква маска да се открие. И естествено всички били гротески. Много великолепие и блясък, много пикантност и фантазия... много повече от онова, което по-късно сме виждали в „Ернани“^[6]. Арабески — фигури с несъответстващи и по предназначение, и по място крайници. Безумни капризи, също като представите на разстроено въображение. Много красота, много поквара, много *bizarre*, доста ужаси и не малко от онова, което би извикало отвращение. Напред и назад в седемте зали шествувал всъщност кортеж от съновидения. И те, съновиденията, се кривели на вси страни, по тях трепкали багрите на самите зали, карали необузданата музика на оркестъра да звучи подобно отклик от стъпките им. И отново ударите на абаносовия часовник откъм залата в кадифе. И отново за момент всичко се смълчавало, всичко утихвало, долитал само гласът на часовника. Съновиденията замръзвали по местата си. Но отзвукът от напевния звън замирал... само едно

мигновение траел той... и весел, сподавен смях го сподирял. И отново музиката гръмвала, съновиденията оживявали, почвали на вси страни да се кривят, само че по-весело от преди, пламенеели в краските на многоцветните прозорци, през които струели отблясъците от триногите поставки. Ала в най-западната от седемте зали никоя маска не се осмелявала да прекрачи, защото нощта била дълбока и през кърваво обагрените стъкла се леели още по-ярко алени зари и чернотата на тъмните драперии навявала ужас, а до оногова, чиито нозе дръзнали да стъпят върху черния килим, откъм близкия абаносов часовник достигал задавеният екот, много по-внушително подчертан от звъна, който долитал до ушите на останалите, отдали се на веселие в другите зали.

А в другите зали множеството гъмжало, сърцето на живота трескаво туптяло в тях. Вихърът на празненството не секнал чак до полунощ, когато часовникът най-послед звънко почнал да отброява ударите. Тогава — така ми разказваха — музиката спряла, валсиращите прекратили танца и както преди всички тревожно се заковали неподвижни. Ала сега часовникът трябвало да отрони дванадесет удара, повече време имало и сигурно повече мисли крадешком се промъкнали в съзнанието на по-разсъдливите измежду пируващите. И тъкмо тогава, навярно преди още мълчанието да е погълнало завинаги последните отзвуци от последния звън, мнозина от придворните за първи път забелязали присъствието на една маскирана фигура, която до този момент не била привлякла ничие внимание. Слухът за новодошлия тутакси обходил шепнешком залите и всички зажужали, засуетили се, засушукали — надигнала се вълна на неодобрение и почуда... а накрая преминала в паника, ужас и отвращение.

Лесно е да се допусне, че в общество от привидения, каквито току-що описах, не е било възможно обикновен образ да причини преживяване от подобно естество. Маскарадното своеволие в онази нощ наистина почти минавало пределите на допустимото, а въпросната фигура със своя Иродов вид надминавала дори самия Ирод и прекрачвала далеч, далеч отвъд представите за приличие и на самия принц. В сърцата и на най-безразсъдните има струни, които не може да докоснеш, без те да затрептят. Дори и за най-безпътните, за които животът и смъртта в еднаква мяра са шега, дори за тях има неща, с

които шега не бива. Всички били смаяни от облеклото и държането на непознатия, в които не личало ни остроумие, ни благопристойност. Фигурата била висока и мършава и от главата до петите била увита в гробовен саван. Маската, скриваща лицето, почти изцяло наподобявала образа на вкочаняващ се труп и при най-внимателно вглеждане отблизо пак с голям труд се разсейвала тази заблуда. Обезумелите пируващи въпреки всичко щели да понесат и това, а нямало да бъде за чудене и да го одобрят. Но маскираният бил отишъл дотам, че дръзнал да се предреши като Багрена смърт. Наметалото му било оросено с кръв... а високото чело, бялото му лице — белязани с аления ужас.

Когато очите на принц Просперо зърнали призрачния образ (който с бавна и тържествена стъпка крачел сред валсиращите, като че по-правдоподобно да изпълни ролята си), всички забелязали, че той конвулсивно се сгърчил: най-напред неудържима тръпка го разлюляла — от ужас или от погнуса, а в следващия миг лицето му се обагрило от ярост.

— Кой посмя... — дрезгаво попитал той придворните, застанали край него — кой посмя да ни оскърби с тази богохулна подигравка? Хванете го и му свалете маската... за да узнаем кого трябва да обесим на бойниците при изгрев слънце!

Принц Просперо изрекъл тези думи в най-източния, в синия покой. Звучно и отчетливо проечали те низ седемте зали, защото принцът бил снажен и дързостен мъж, а музиката, веднага щом направил знак, секнала.

В синия покой стоял принцът, заобиколен от група пребледнели придворни. Изпървом, когато проговорил, придворните като че понечили да се спуснат към осквернителя, който в този миг бил съвсем наблизко, но в следващия с твърда и царствена крачка пристъпил към принца. Ала у всички присъстващи се прокраднал безименният ужас, който нагло високотоние на маскирания им вдъхнало, и никой, никой не посмял да протегне ръка и да го хване; невъзпрепятствуван, странникът минал на по-малко от метър край принца, а в това време стълпеното множество, подтикнато сякаш от един и същ импулс, се отдръпнало от центъра на залите и се прилепило о стените; непознатият, с предишната царствена и отмерена крачка, с която от първия миг направил впечатление, безпрепятствено продължил пътя си от синята зала в пурпурната... от пурпурната в зелената... от зелената

в оранжевата... от нея в бялата... оттам във виолетовата, преди някой да направи каквото и да било опит да го задържи. Ала точно тогава принц Просперо, побеснял от гняв и срам поради собственото си мимолетно малодушие, се спуснал като фурия през шестте зали, но никой не го последвал, всички били сковани от смъртен ужас. Със светкавичен устрем, вдигнал високо оголена кама, той наближил — само три-четири фута още — крачещата фигура, която, стигнала вече до дъното на кадифения покой, неочаквано се извърнала и се намерила лице срещу лице със своя преследвач. Пронизителен вик се разнесъл... и, проблясваща, камата паднала на черния килим, върху който миг покъсно се проснал мъртъв и принц Просперо. Тогава, сбрали безумната смелост на отчаянието, неколцина от пируващите тозчас нахълтали в черния покой и се нахвърлили върху високата маскирана фигура, която, права и неподвижна, стояла в сянката на абаносовия часовник... дъхът им секнал от неизказан ужас, когато под мъртвешкия саван и под маската на труп, които с такава необузdana ярост сграбчили, не намерили осезаеми очертания.

Едва тогава те усетили присъствието на Багрена та смърт. Подобно крадец в нощта се промъкнала тя. Един подир друг почнали да се сгромолясват пируващите из опръсканите с кърви зали, дето само до преди миг се веселели, и издъхвали — всеки в окаяното положение, в което падал повален. И животът на абаносовия часовник помръкнал заедно с последния проблясък на веселие. И пламъците в триногите поставки угаснали. А над всичко во веки веков се възцарили Мракът, Тлението и Багрена та смърт.

---

[1] Въплoщение (санскр.). — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи — преуспяващ, благоденстващ (лат.). — Б.пр.

↑

[3] Гротескност, причудливост, ексцентричност (исп.). — Б.пр. ↑

[4] Украса, мебелировка, наредба (лат.). — Б.пр. ↑

[5] Празненство (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Драма от Виктор Юго (1802–1885). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.